

Cod Ymddygiad: Staff Comisiwn y Cynulliad

Ionawr 2018

Cynulliad Cenedlaethol Cymru yw'r corff sy'n cael ei ethol yn ddemocrataidd i gynrychioli buddiannau Cymru a'i phobl, i ddeddfu ar gyfer Cymru, i gytuno ar drethi yng Nghymru, ac i ddwyn Llywodraeth Cymru i gyfrif.

Gellir cael rhagor o gopiâu o'r ddogfen hon mewn ffurfiau hygyrch, yn cynnwys Braille, print bras, fersiwn sain a chopïau caled gan:

Adnoddau Dynol
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1NA

© **Hawlfraint Comisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru 2018**

Ceir atgynhychu testun y ddogfen hon am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng cyn belled ag y caiff ei atgynhychu'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol na difriol. Rhaid cydnabod mai Comisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru sy'n berchen ar hawlfraint y deunydd a rhaid nodi teitl y ddogfen.

Cod Ymddygiad: Staff Comisiwn y Cynulliad

Ionawr 2018

Cynnwys

RHAGAIR.....	5
Adran 1 - Priodoldeb.....	10
Adran 2 - Cyfrinachedd a gwybodaeth swyddogol	13
Adran 3 - Galwedigaethau a phenodiadau allanol	15
Adran 4 - Cymryd rhan mewn gweithgareddau gwleidyddol	17
Adran 5 - Rheolau eraill	20

RHAGAIR

Mae'r Cod hwn yn disgrifio'r safonau ymddygiad sy'n ofynnol gan holl gyflogeion Comisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru ("y Comisiwn").

Fel cyflogai mewn sefydliad a etholir yn ddemocrataidd, disgwylir i chi ymddwyn mewn modd na fydd yn dwyn anfri ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru na'r Comisiwn, nac yn achosi embaras iddynt.

Fel cyflogai'r Comisiwn, rhaid i chi sicrhau eich bod yn cyflawni'ch dyletswyddau a'ch cyfrifoldebau mewn ffordd onest a diduedd bob amser.

Wrth gydymffurfio â'r Cod hwn, byddwch yn sicrhau eich bod yn cadw at y safonau a ddisgwylir gan bawb sy'n cefnogi Cynulliad Cenedlaethol Cymru o ran uniondeb cymeriad, ymddygiad a sicrhau lles y cyhoedd wrth gyflawni'n gwaith.

Mae'r Cod yn gosod disgwyliadau'r Comisiwn ohonoch chi fel cyflogai'r Comisiwn a dylech ddarllen y Cod i sicrhau eich bod yn parhau i fod yn gyfarwydd â'r safonau ymddygiad a ddisgwylir gennych chi.

Yn ogystal â sicrhau eich bod yn cadw at y safonau ymddygiad priodol a ddisgwylir gennych yn eich gwaith bob dydd, rhaid i chi hefyd beidio â rhoi eich hun mewn sefyllfa lle gallai eraill fod ag achos rhesymol dros gwestiynu'ch ymddygiad.

Os byddwch yn ansicr ar unrhyw bryd o'r hyn a ddisgwylir gennych o ran ymddygiad, rhaid i chi ofyn i'ch rheolwr llinell am gyngor.

Os bydd gennych achos dros gredu bod rhywun wedi torri'r Cod hwn, neu fod posibilrwydd y caiff ei dorri, mae'n ddyletswydd arnoch i roi gwybod i'r rheolwyr.

Os ydych chi'n credu bod gofyn i chi weithredu mewn ffordd sy'n gwrthdaro â'r Cod hwn, dylech siarad â'ch rheolwr llinell neu'r adran Adnoddau Dynol.

Os ydych yn codi mater ac yn credu na chawsoch ymateb priodol, rhowch wybod i mi.

Manon Antoniazzi

Manon Antoniazzi
Prif Weithredwr y Comisiwn a Chlerc Cynulliad Cenedlaethol Cymru ("Prif Weithredwr a Chlerc")

Gwybodaeth am y Cod Ymddygiad

1. Mae'r Cod hwn yn rhan o'ch telerau ac amodau cyflogaeth ac mae'n rhan o'r contract cyfreithiol rhyngoch chi a'r Comisiwn. Mae'n nodi'r safonau ymddygiad a ddisgwylir gennych oherwydd eich bod yn cyflawni swydd sy'n gwasanaethu'r Cynulliad.

Atebolrwydd

2. Dylech ofyn am ganiatâd y person neu'r corff canlynol lle y nodir hynny yn y Cod:

- Cymorth Tîm i E-1-Cyfarwyddwr
- Cyfarwyddwr-Y Prif Weithredwr a'r Clerc
- Y Prif Weithredwr a'r Clerc-Comisiwn y Cynulliad

Egwyddorion

3. Rhaid i chi wasanaethu Cynulliad Cenedlaethol Cymru yn unol â'r egwyddorion¹ a nodir isod.

- **Anhunanoldeb** – Rhaid i chi beidio â gwneud penderfyniadau na rhoi triniaeth ffafriol i unrhyw unigolyn neu sefydliad er mwyn hybu'ch buddiannau preifat a thrwy hynny gyfaddawdu'r ffordd rydych yn cyflawni'ch rôl.
- **Uniondeb** – Rhaid i chi beidio â rhwymo'ch hun yn ariannol neu fel arall i unigolion neu sefydliadau allanol a allai ddylanwadu arnoch wrth i chi gyflawni'ch dyletswyddau swyddogol.

¹ Cynhyrchwyd yr adroddiad ar Safonau mewn Bywyd Cyhoeddus gan Bwyllgor Nolan ym mis Mai 1995, a hynny ar gais y Prif Weinidog. Ymchwiliodd y Pwyllgor i safonau mewn bywyd cyhoeddus ym Mhrydain ac, o ganlyniad, cynhyrchodd saith egwyddor ar gyfer bywyd cyhoeddus.

- **Gwrthrychedd** – Rhaid i chi ddarparu gwybodaeth a chyngor, gan gynnwys cyngor i aelodau etholedig a phwyllgorau ar sail tystiolaeth, ac mewn ffordd sy'n adlewyrchu'r opsiynau a'r ffeithiau'n gywir, gan roi ystyriaeth briodol i gyngor proffesiynol lle bo'n briodol. Rhaid i chi wasanaethu Cynulliad Cenedlaethol Cymru a'r Comisiwn hyd eithaf eich gallu, ni waeth beth yw eich credoau gwleidyddol eich hun. Rhaid i chi ymatal rhag gweithgarwch gwleidyddol ac ymgyrchoedd a allai daflu amheuaeth ar eich gallu i wasanaethu pob aelod etholedig yn gydradd.
- **Atebolrwydd** – Rhaid i chi weithio hyd eithaf eich gallu i helpu i roi penderfyniadau Cynulliad Cenedlaethol Cymru a'r Comisiwn ar waith a bod yn barod i fod yn atebol am eich gweithredoedd a bod yn destun gwaith craffu fel sy'n briodol i'ch swydd.
- **Bod yn agored** – Rhaid i chi fod mor agored â phosibl ynghylch eich penderfyniadau a'ch gweithredoedd, a dylech fod yn barod i roi rhesymau dros eich penderfyniadau.
- **Gonestrwydd** – Rhaid i chi beidio â gofyn am arian, rhoddion, cymwynasau na lletygarwch gan eraill na'u derbyn, na derbyn dim byd arall y byddai modd barnu ei fod yn peryglu eich uniondeb.
- **Arweiniad** – Dylech hyrwyddo a chynnal yr egwyddorion hyn drwy roi arweiniad a dangos esiamp.

Rheolau

4. Gallwch ddod o hyd i'r rheolau ymddygiad yn yr Adrannau a ganlyn:

(I gael gwybodaeth lawn a manwl am yr adrannau hyn, cyfeiriwch at y **Polisiâu a Gweithdrefnau** cysylltiedig)

Adran 1 - Priodoldeb (ymddygiad priodol)

Adran 2 - Cyfrinachedd a gwybodaeth swyddogol

Adran 3 - Galwedigaethau a phenodiadau allanol

Adran 4 - Cymryd rhan mewn gweithgareddau gwleidyddol

Adran 5 - Rheolau eraill

Torri rheolau ymddygiad

5. Os byddwch yn torri unrhyw un neu ragor o'r rheolau ymddygiad, neu os bydd pobl eraill yn torri'r rheolau hyn oherwydd ymddygiad esgeulus neu fwriadol gennych chi, gallech fod yn destun camau disgyblu fel y'u nodir yn y polisi disgyblu.

Rhagor o wybodaeth

6. Os hoffech gael cyngor pellach am y rheolau ymddygiad, dylech gysylltu â'r adran Adnoddau Dynol.

Adran 1 - Priodoldeb

Cael eich arestio neu eich cael yn euog o gyhuddiadau troseddol

7. Rhaid i chi, cyn gynted ag y bo'n ymarferol, roi gwybod i'ch rheolwr llinell neu'r Tîm Gweithrediadau Adnoddau Dynol, ar bob cam, os byddwch yn dod yn ymwybodol eich bod o dan ymchwiliad troseddol neu os ydych chi'n cael eich arestio, os ydych yn cael eich cyhuddo, os gwrthodir mechnïaeth i chi, os ydych yn gorfod mynd i'r llys fel diffynnydd, os ydych yn cael rhybudd gan yr heddlu neu os ydych yn cael eich dyfarnu'n euog neu'ch dedfrydu am unrhyw drosedd. Nid yw hyn yn cynnwys trosedd draffig oni bai ei bod yn bosibl y cewch eich carcharu neu eich gwahardd rhag gyrru fel cosb amdani neu'n gysylltiedig â cherbyd swyddogol. Bydd methu â hysbysu yn cael ei ystyried yn weithred o gamymddwyn difrifol a gall arwain at ddiswyddo diannod (h.y. heb rhybudd).

Gweithgarwch anghyfreithlon

8. Mae dyletswydd arnoch i gydymffurfio â'r gyfraith; mae hyn yn cynnwys rhwymedigaethau â chytuniadau a chyfraith ryngwladol a chynnal gweinyddiad cyfiawnder, ac adrodd am unrhyw dystiolaeth o weithgarwch anghyfreithlon a throeddol. Mae Polisi'r Comisiwn ynghylch Datgelu Cyhoeddus yn y Gweithle yn darparu canllawiau ar y trefniadau adrodd.

Methdaliad ac ansolfedd

9. Os ydych chi'n fethdalwr neu os gallai llys cyfreithiol ddatgan eich bod yn fethdalwr neu'n ansolfent, rhaid i chi roi gwybod am y ffaith hon cyn gynted ag y bo'n ymarferol i'ch rheolwr llinell neu'r Tîm Gweithrediadau Adnoddau Dynol a'r Prif Weithredwr a Chlerc. Bydd methiant i ddatgelu trafodion sydd â'r potensial i arwain at fethdaliad neu ansolfedd yn cael ei ystyried yn weithred o gamymddwyn difrifol a gallai arwain at ddiswyddo diannod.

Derbyn arian, rhoddion, gwobryon a lletygarwch

10. Rhaid i chi beidio â derbyn rhoddion neu letygarwch na derbyn unrhyw fuddion eraill gan unrhyw un pe gellid ystyried yn rhesymol y byddai hynny'n peryglu'ch uniondeb neu'ch barn bersonol. Gallwch dderbyn mân roddion o natur ddibwys, neu letygarwch cymedrol lle bo hynny'n rhan o'ch dyletswyddau arferol (er enghraifft os darperir lluniaeth gymedrol i chi) a chyn belled nad yw'n digwydd yn rheolaidd. Os yw gwrthod rhodd o'r fath yn debygol o bechu'r rhoddwr, dylech drafod y ffeithiau ar unwaith gyda'ch rheolwr llinell. Rhaid i chi gymryd cyngor gan eich rheolwr llinell neu'r Tîm Gweithrediadau Adnoddau Dynol cyn derbyn unrhyw arian, rhoddion neu letygarwch.

11. Cedwir cofrestr o arian, rhoddion a lletygarwch, ac os cynigir arian, rhodd neu letygarwch i chi (hyd yn oed os na fyddwch yn ei dderbyn), rhaid i chi sicrhau bod y cynnig yn cael ei gofnodi ar y gofrestr (bydd angen i geidwad y gofrestr wybod beth yw natur y rhodd neu'r lletygarwch, p'un a ydych wedi'i dderbyn, pwy a'i cynigiodd, pam y cafodd ei roi a gwerth amcangyfrifedig). Gall eich rheolwr llinell eich hysbysu am y weithdrefn ar gyfer cofrestru arian, rhoddion a lletygarwch o'r fath.

12. Os canfyddir eich bod wedi derbyn arian, rhoddion, lletygarwch, budd neu unrhyw ystyriaeth arall mewn unrhyw sefyllfa lle mae'n gwrthdaro â'ch dyletswyddau swyddogol, ac nad ydych wedi'i gofrestru, bydd hyn yn cael ei ystyried yn weithred o gamymddwyn difrifol a gallai arwain at ddiswyddo diannod.

Receipt of fees

13. Rhaid talu unrhyw ffioedd a dderbynnir o ffynhonnell allanol sy'n ymwneud â'ch dyletswyddau fel cyflogai'r Comisiwn (fel ffioedd am siarad mewn cynhadledd) i'r Comisiwn, os yw'r taliad am wasanaethau sy'n rhan o'ch dyletswydd swyddogol. Mewn amgylchiadau lle mae'r gwaith cyfan, neu ran ohono, yn cynnwys amser preifat yn ogystal ag amser swyddogol neu os yw'r unigolyn yn gweithio'r amser swyddogol sy'n weddill, gallwch wneud cais i'ch rheolwr llinell am ganiatâd i gadw'r holl ffi neu ran ohoni fel sy'n briodol. Yn unol ag adran 3 o'r Cod hwn, rhaid i chi geisio caniatâd cyn derbyn unrhyw gyflogaeth allanol.

Dylanwad gwleidyddol

14. Ni ddylech ddefnyddio'ch swydd a'ch agosrwydd at aelodau etholedig a chyrrff cyhoeddus allanol i gael cefnogaeth neu ddylanwad er eich budd eich hun chi, neu unrhyw fudd i berson arall. Nid yw hyn yn golygu na chewch gysylltu â'ch Aelod(au) Cynulliad drwy'r sianeli arferol, sef gohebiaeth a chymorthfeydd fel etholwr.

Contractau ar gyfer nwyddau a gwasanaethau

15. Oni bai eich bod wedi cael caniatâd, rhaid i chi beidio â dyfarnu contractau y Comisiwn, neu gymryd rhan mewn unrhyw ffordd berthnasol wrth eu dyfarnu, i'r canlynol:

- unrhyw un o gyflogeion y Comisiwn,
- unrhyw fusnes y mae un o gyflogeion y Comisiwn yn gweithio iddo neu'n cael ei dalu ganddo,
- teulu agos, ffrindiau personol agos neu gysylltiadau busnes unrhyw un o gyflogeion y Comisiwn, neu
- unrhyw fusnes y mae unrhyw deulu o'r fath, ffrindiau personol agos neu gysylltiadau busnes o'r fath yn gweithio iddynt neu'n cael eu talu ganddynt.

16. Os rhoddir caniatâd, rhaid i chi barhau i gofrestru'r penderfyniad a hysbysu Pennaeth Caffael y Comisiwn am y cefndir cyn bwrw ymlaen.

Adran 2 - Cyfrinachedd a gwybodaeth swyddogol

17. Mae camddefnyddio gwybodaeth gyfrinachol yn torri'r ddyletswydd gyfrinachedd sy'n ddyledus i Gynulliad Cenedlaethol Cymru ac i'r Comisiwn, a chaiff ei ystyried yn achos o gamymddwyn difrifol a allai arwain at ddiswyddo diannod.

18. Er y dylid trin yr hyn y dewch i wybod amdano yn rhinwedd eich swydd yn wybodaeth gyfrinachol, dylech fod yn ymwybodol y gallai'r wybodaeth y byddwch yn ei phrosesu gael ei chyhoeddi i unigolion neu i'r cyhoedd yn fwy cyffredinol yn unol â deddfwriaeth a pholisïau'r Comisiwn ar fynediad at wybodaeth. Ni ddylech ddefnyddio gwybodaeth gyfrinachol heb ganiatâd pan fyddwch yn gyflogedig nac ar ôl hynny. Gofynnir ichi drin gwybodaeth bersonol (mae hyn yn cwmpasu pob math o wybodaeth am unigolion, gan gynnwys dogfennau papur, cronfeydd data a negeseuon e-bost) yn gyfrinachol ac yn unol â'r polisi diogelu data a weithredir gan y Comisiwn ac yn unol â deddfwriaeth berthnasol.

Rheolau cyffredinol

19. Ni chewch ddatgelu unrhyw wybodaeth swyddogol cyfrinachol heb ganiatâd yn unol â'r hyn a nodwyd ym mharagraff 2 uchod.

20. Ni ddylid defnyddio gwybodaeth, yn gyfrinachol neu fel arall, y bu gennych fynediad ati, i rwystro polisïau neu benderfyniadau Cynulliad Cenedlaethol Cymru neu'r Comisiwn.

21. Rhaid i chi ofyn am ganiatâd yn unol â pharagraff 2 uchod ar gyfer unrhyw weithgarwch sy'n cynnwys y canlynol, nad ydynt yn cael eu cyflawni fel rhan o'ch dyletswydd swyddogol:

- cymryd rhan mewn unrhyw ddarllediad cyfryngau (sain, gweledol neu fel arall) ynglŷn â busnes Cynulliad Cenedlaethol Cymru/y Comisiwn neu a allai gwestiynu eich dyletswydd o ddiueddrwydd gwleidyddol;
- cyhoeddi, darlledu neu ledaenu unrhyw atgofion personol sy'n ymwneud â'ch cyflogaeth yng Nghynulliad Cenedlaethol Cymru/y Comisiwn;
- lledaenu unrhyw wybodaeth sy'n ymwneud â Chynulliad Cenedlaethol Cymru/y Comisiwn i unrhyw newyddiadurwr ar gyfer ei chyhoeddi.

- unrhyw drefniadau ynghylch cyhoeddi erthyglau neu ddeunyddiau a luniwyd gennych chi fel rhan o'ch dyletswyddau swyddogol, y bydd y Comisiwn yn berchen ar eu hawlfraint yn unol â Deddf Hawlfraint, Dyluniadau a Phatentau 1988.

22. Nid yw'r cyfyngiadau uchod yn atal cynrychiolwyr cenedlaethol, sefydliadol neu gangen o undeb llafur cydnabyddedig rhag cyflawni eu dyletswyddau fel cynrychiolwyr. Gall cynrychiolwyr etholedig yr undebau llafur wneud sylwadau ar bolisi Llywodraeth Cymru, Llywodraeth y DU neu Gynulliad Cenedlaethol Cymru wrth gynrychioli buddiannau dilys eu haelodau, ond wrth wneud hynny rhaid iddynt ei gwneud yn glir eu bod yn mynegi barn fel cynrychiolwyr yr undeb ac nid fel cyflogeion y Comisiwn.

Adran 3 - Galwedigaethau a phenodiadau allanol

Galwedigaethau allanol

23. Rhaid i chi geisio caniatâd yn unol â pharagraff 2 uchod cyn derbyn unrhyw gyflogaeth allanol.

24. Ni ddylech:

- ar unrhyw adeg, ymgymryd ag unrhyw weithgarwch a fyddai'n gwrthdaro â'ch dyletswyddau fel cyflogai'r Comisiwn, oni bai eich bod wedi cael caniatâd yn unol â pharagraff 2 uchod i wneud hynny;
- ymgymryd ag unrhyw waith neu weithgarwch arall allai wrthdaro mewn unrhyw fodd â buddiannau Cynulliad Cenedlaethol Cymru neu'r Comisiwn, nac a fyddai'n anghyson â'ch rôl fel cyflogai'r Comisiwn;
- ymgymryd ag unrhyw weithgarwch allanol y cewch eich talu amdano sy'n manteisio ar brofiad neu wybodaeth a gawsoch drwy gyflawni dyletswyddau swyddogol, heb gael caniatâd yn unol â pharagraff 2 uchod;

25. Os oes gennych unrhyw amheuaeth ynghylch priodoldeb unrhyw weithgarwch, dylech ofyn am arweiniad pellach gan y Tîm Gweithrediadau Adnoddau Dynol.

Penodiadau i fyrddau cyhoeddus

26. Os ydych yn dymuno gwneud cais am benodiad i unrhyw fwrdd neu gorff cyhoeddus a ariennir yn gyfan gwbl neu'n rhannol o arian cyhoeddus, neu dderbyn penodiad o'r fath, rhaid i chi geisio caniatâd yn unol â pharagraff 2 uchod.

Derbyn penodiadau allanol ar ôl gadael cyflogaeth y Comisiwn

27. Ystyrir ei bod yn fuddiol i bawb bod modd trosglwyddo sgiliau a phrofiad y rheini sy'n gweithio i'r Comisiwn i'r gymuned ehangach ac, o ganlyniad, caiff y rhan fwyaf o geisiadau a gyflwynir o dan y rheolau hyn eu cymeradwyo heb amod.

28. Nod y rheolau hyn yw cynnal ymddiriedaeth y cyhoedd yn y bobl sy'n gweithio i'r Comisiwn ac yn benodol:

- osgoi unrhyw amheuaeth y gallai cyngor a phenderfyniadau cyflogeion gael eu dylanwadu gan y gobaith o gyflogaeth yn y dyfodol gyda sefydliad penodol;
- osgoi'r risg y gallai sefydliad penodol ennill mantais amhriodol dros gystadleuwyr drwy gyflogi rhywun sydd, yn ystod ei gyflogaeth gyda'r Comisiwn, wedi cael mynediad at wybodaeth dechnegol neu wybodaeth arall y gallai'r cystadleuwyr hynny ei ystyried yn ddilys fel eu gwybodaeth hwy, neu at wybodaeth yn ymwneud â datblygiadau arfaethedig ym mholisi'r Comisiwn a allai effeithio ar y sefydliad neu'i gystadleuwyr.

29. Mae'n ofynnol i chi gael caniatâd yn unol â pharagraff 2 uchod cyn derbyn unrhyw gynnig o gyflogaeth sy'n ymwneud â'ch cyflogaeth gan y Comisiwn o fewn dwy flynedd ar ôl ymddiswyddo, ymddeol neu fel arall, gan gynnwys:

- gan gwmni neu sefydliad arall sydd â chysylltiad â'ch dyletswyddau swyddogol;
- gan gwmni neu berson neu sefydliad arall sydd mewn perthynas gontractiol neu berthynas arbennig arall â Chynulliad Cenedlaethol Cymru a/neu'r Comisiwn;
- gan gyrff eraill, gan gynnwys llywodraethau tramor; a
- gwaith ymgynghori, boed yn gyflogedig neu'n hunangyflogedig a boed yn llawn amser, yn rhan-amser neu am ffi.

30. Ni chewch dderbyn unrhyw benodiad fel staff cymorth ar gyfer Aelod Cynulliad neu Grŵp Cynulliad o fewn dwy flynedd ar ôl ymddiswyddo neu ymddeol neu adael cyflogaeth y Comisiwn fel arall, oni bai eich bod yn cael caniatâd yn unol â pharagraff 2 uchod. Yn benodol, ystyrir i ba raddau yr ydych wedi cynghori'r Aelodau ar faterion polisi a gweithdrefn neu wedi bod yn rhan o gyflwyno penderfyniadau a pholisiau'r Cynulliad i'r cyhoedd.

Adran 4 - Cymryd rhan mewn gweithgareddau gwleidyddol

Didueddrwydd

31. Er mwyn i chi wasanaethu pob aelod etholedig yn gydradd, mae'n hanfodol bod Cynulliad Cenedlaethol Cymru a'r cyhoedd yn hyderus nad yw eich barn bersonol yn effeithio ar y modd yr ydych yn cyflawni eich dyletswyddau swyddogol. Amcan y rheolau a nodir isod, yw caniatáu i chi gael cymaint o ryddid ag sy'n bosibl i gymryd rhan mewn materion cyhoeddus heb dorri'r egwyddor sylfaenol hon. (Dylid nodi bod Deddf Llywodraeth Cymru 2006 yn anghymhwysu cyflogeion y Comisiwn rhag bod yn Aelod o'r Cynulliad).

Y rheolau cyffredinol ynghylch gweithgarwch gwleidyddol

32. Mae'r rheolau canlynol yn berthnasol i chi ar bob adeg:-

- rhaid i chi beidio â chymryd rhan mewn unrhyw weithgarwch gwleidyddol pan fyddwch ar ddyletswydd, yn gwisgo gwisg y Cynulliad neu pan fyddwch yn adeiladau'r Cynulliad;
- rhaid i chi beidio â mynd i gynadleddau allanol neu ddigwyddiadau a drefnwyd gan sefydliad sy'n perthyn i blaid wleidyddol neu a gafodd nawdd ganddo, yn eich rôl swyddogol;
- rhaid cymryd gofal i osgoi unrhyw embaras i'r Comisiwn neu'r Cynulliad drwy eich bod chi'n dwyn eich hun yn amlwg i sylw'r cyhoedd mewn dadl wleidyddol plaid fel aelod o staff y Comisiwn;
- rhaid i chi sicrhau eich bod yn mynegi eu barn wleidyddol bersonol mewn modd cymhedrol fel nad yw'n rhwystro, neu'n ymddangos fel pe bai'n rhwystro, gwasanaeth teyrngar ac effeithiol i aelodau o bleidiau eraill.

Cyfyngiadau

33. Ni chaiff cyflogeion ar raddau E-2 ac uwch gymryd rhan mewn unrhyw weithgarwch gwleidyddol. Ni chaniateir i gyflogeion eraill gymryd rhan mewn gweithgarwch gwleidyddol yn ymwneud â Chynulliad Cenedlaethol Cymru, er y gallwch ofyn am ganiatâd yn unol ag Adran 2 uchod i gymryd rhan mewn gweithgarwch gwleidyddol arall. Wrth ystyried ceisiadau o'r fath, bydd sylw mawr yn cael ei roi i natur eich dyletswyddau swyddogol. Yn benodol, ystyrir i ba raddau yr ydych wedi cynghori'r Aelodau ar faterion polisi a gweithdrefn neu wedi bod yn rhan o gyflwyno penderfyniadau a pholisïau'r Cynulliad i'r cyhoedd.

34. At ddibenion y rheolau hwn, caiff "gweithgarwch gwleidyddol" ei ddiffinio fel a ganlyn:

35. Ar lefel genedlaethol yng Nghymru

- cyhoeddi eich bod yn ymgeisydd i fod yn Aelod o Gynulliad Cenedlaethol Cymru;
- bod â swydd (ac eithrio aelodaeth) mewn plaid wleidyddol;
- canfasio ar ran ymgeisydd sydd am fod yn Aelod o Gynulliad Cenedlaethol Cymru;
- cyfrannu at erthyglau i'w cyhoeddi, llyfrau neu gyflwyno llythyrau i'r wasg yn ymwneud â thrafodaethau ar faterion gwleidyddol dadleuol yng Nghynulliad Cenedlaethol Cymru mewn rhinwedd bersonol;
- mynegi barn bersonol yn gyhoeddus ar faterion gwleidyddol cenedlaethol dadleuol.

36. Ar lefel genedlaethol yng ngweddill y DU

- cyhoeddi eich bod yn ymgeisydd i fod yn Aelod o Dŷ'r Cyffredin, Senedd yr Alban, Cynulliad Gogledd Iwerddon neu Senedd Ewrop;
- bod â swydd (ac eithrio aelodaeth) mewn plaid wleidyddol;
- canfasio ar ran ymgeisydd i fod yn Aelod o Dŷ'r Cyffredin, Senedd yr Alban, Cynulliad Gogledd Iwerddon neu Senedd Ewrop;
- cyfrannu at erthyglau i'w cyhoeddi, llyfrau neu gyflwyno llythyrau i'r wasg yn ymwneud â thrafodaethau ar faterion gwleidyddol dadleuol mewn rhinwedd bersonol;

- mynegi barn bersonol yn gyhoeddus ar faterion gwleidyddol cenedlaethol dadleuol.

37. Ar lefel leol

- bod yn ymgeisydd ar gyfer awdurdodau lleol;
- bod â swydd (ac eithrio aelodaeth) mewn plaid wleidyddol;
- canfasio ar ran ymgeiswyr i'w hethol i awdurdodau lleol neu sefydliad gwleidyddol lleol;
- cyfrannu at erthyglau i'w cyhoeddi, llyfrau neu gyflwyno llythyrau i'r wasg yn ymwneud â thrafodaethau ar faterion gwleidyddol lleol dadleuol mewn rhinwedd bersonol;
- mynegi barn bersonol yn gyhoeddus ar faterion gwleidyddol lleol dadleuol.

Adran 5 - Rheolau eraill

38. Ni ddylech ddwyn anfri ar y Comisiwn drwy wneud sylwadau difriol, niweidiol neu annymunol yn gyhoeddus ynghylch unigolion (boed yn gyflogeion, Aelodau neu eraill) neu sefydliadau, na chymryd rhan mewn unrhyw weithgareddau sy'n gwrthdaro â buddiannau Cynulliad Cenedlaethol Cymru.

39. Gall camddefnyddio unrhyw gyfryngau cymdeithasol, o dan rai amgylchiadau, gael ei ystyried fel ddwyn anfri ar y Comisiwn. Gallai hefyd fod yn dramgwydd cyfreithiol neu fel arall beri atebolrwydd cyfreithiol yn eich erbyn chi neu'r Comisiwn.

40. Caiff ddwyn anfri ar y Comisiwn ei ystyried yn weithred o gamymddwyn difrifol a gall arwain at ddiswyddo diannod.